Cărţi şi Reviste

M. MIHAILEANU: Clasele sociale şi lupta de clasă. Ed. Noua tipografie „Artistica", Piteşti 1924.

Cu un bogat material de erudiţie, d. M. Mihăileanu priveşte chestiunile dintr'un punct de vedere strict ştinţific. In privinţa claselor sociale autorul afirmă că, deşi marea revoluţie de la 1879 statornicise că toţi cetăţenii sunt egali înaintea justiţiei, egali în ceeace priveşte dăjdiile, egali în ceeace priveşte admiterea în funcţiuni, — totuşi clasele sociale există încă şi vor exista. Lupta de clasă, chestiune „en titre" a doctrinei socialiste, va dăinui deci la olaltă cu existenţa acestor clase. Aducând, în sprijinul acestui punct, idei şi argumente mature, ca acele ale seninului Brunetière şi sociologului economist Charles Gide, d. M. Mihăileanu discută mai departe doctrina socialismului ştiinţific, căruia — pe terenul practicei — îi găseşte neajunsul de a nu va putea realiza niciodată o egalitate economică. La o asemenea egalitate, crede d. Mihăileanu, se va putea ajunge numai prin uniformitatea în deprinderi, ceeace în realitate ar fi imposibil. Insuşi Troţki şi cu el Bucharin, cari cereau ca „lucrătorul să fie bun", mărturisesc astăzi: „Lucrătorii sunt animale destul de leneşe" — spune Troţki; „lucrătorii sunt inconştienţi" scrie comunistul comisar din Moscova, Bucharin. Pentrucă vechea „cooperaţie voluntară" este înlocuită prin „cooperaţia silnică".

„Este neîndoios că tot omul nu vrea să muncească decât atunci când el ştie, că nu pentru obştea muritorilor, ci pentru sine se străduieşte. Este neîndoios că tot omul nu vrea să se încordeze din răsputeri, decât atunci când el ştie că respectul proprietăţii individuale este neclătinat".

Cu aceste din urmă cuvinte atingem miezul discuţiilor d-lui M. Mihăileanu: „numai proprietatea este marele rezort al civilizaţiei", sau — mai precis, după cum o stabileşte Faguet, dorinţa de proprietate. „Socialismul — continuă Faguet — suprimă proprietatea; aproape că n'aş avea nimic de zis în contra acestei măsuri. Dar suprimând proprietatea el suprimă şi dorinţa de proprietate, care este marele resort; el suprimă această „funcţionabilitate energică", ce este atât de fecundă în consecinţe politice, economice şi morale".

Broşura d-lui M. Mihăileanu, se relevă prin informaţiuni precise şi numeroase, prin calităţi stilistice şi se citeşte cu interes deosebit.

* * *

REVUE BLEUE (16 August) cu trei lucruri bune: întâi, „Psychologie amoureuse de Louis XIV", în care Louis Bertrand lămureşte dragostea regelui-Soare cu Marie Mancini, singura femee pe care acesta a iubit-o cu adevărat, căci pentru Louise de la Valière, sentimentele regelui nu mai puteau fi puternice. Despre spiritualismul sociologului Emile Durkheim scrie profesorul Camille Bouglé: „Judecata lui Durkheim este deosebit de complexă şi înaltă. Am văzut-o destul de limpede când, la congresul din Bologne, îşi comunică observaţiile lui, atât de pătrunzătoare, asupra originei şi funcţiunii judecăţilor valorii. Autoritatea cu care sunt îmbrăcate, tendinţa lor de a se impune, sforţarea spre universalitate sunt, în ochii lui, o probă suficientă că ele exprimă alt lucru: fie proprietăţile reale ale obiectelor, fie preferinţele personale ale subiectelor: în ordinul estetic, ca şi în cel economic, în ordinul religios ca şi în cel moral propriu zis, imperativele care ierarhizează astfel lucrurile şi fiinţele sunt cu atât mai mult expresiuni ale voinţelor colective".

Al treilea articol bun al revistei de care ne ocupăm astăzi este acela pe care-l semnează M. Buffenoir despre **Gerard de Nerval şi ultimii săi biografi**: o excelentă dare de seamă a monografiilor lui Gauthier Ferrierès, Jacques Boulanger, Aristide Mané şi, în special Jules Marsan, care a aditat, în 1911, corespondenţa poetului şi care pregăteşte, cu editorul Champion, ediţia definitivă a operelor lui Gérard de Nerval.

* * *

COMOEDIA (1 Septembrie). După o duioasă evocare a simplicităţii aceluia care a fost Alphonse Daudet, evocare pe care Henri de Maussane o face în legătură cu descrierea analitică a psichologiei lui „Tartarin sui les Alpes", Comoedia se ocupă, prin condeiul bogat în informaţii, al lui Jules Laborde, despre romancierul spaniol Blasco Ibanez.

Temperament de luptător, Blasco Ibanez fie că descrie câmpurile sau oraşele, este pe de-antregul spaniol. Are mişcare, căldură, simţul pitorescului; nimeni n'a descris cu vigoarea-i caracteristică frumuseţile naturale şi particularităţile mediului valencian. Dealtfel opera lui se poate împărţi în două: romanele valenciene şi — nu târziu după 1900 — romanele cu teză politică. Acestea din urmă l'au făcut să cutreere Spania întreagă; dar nicăiri nu găsim adâncimea descripţiei şi puterea de observaţie ca în **La Horda, Los muerton mandan** sau **La maja desnuda**, romane pe deantregul valenciene. Scrie cu o bogăţie uimitoare, romane originale, nuvele şi traduceri; acum este director literar al unei importante case de editură, şi mai este Blasco Ibanez şi bun om de afaceri. Nu ne arată însă Jules Laborde ce loc ocupă Ibanez în întreaga viaţă literară a Spaniei.

* * *

SOCIETATEA DE MAINE (31 August) revista clujeană de sub redacţia d-lui Ion Clopoţel, închină un număr dublu memoria lui Avram Iancu. Colaborează d-nii: Vasele Goldiş, Ion Lupaş, Silviu Dragomir, G. Bogdan-Duică, Radu Dragnea, I. Tolan, etc... Un înălţător articol despre caracterul lui Avram Iancu, semnează d. dr. P. Ilcuş. Poetul şi apreciatul nostru colaborator, d. Emil Isac, face apel pentru scrierea unei piese de teatru, cu subiect din viaţa şi faptele patriotice ale eroului nostru: Avram Iancu. Pentru căldura şi convingerile cu care-i scris, reproducem articolul întreg:

„Căutăm subiecte, noi, scriitorii români, şi găsim subiectul greu, acolo unde se găseşte uşor: în vieaţă. Ne plac piesele sentimentale, ne plac ironiile ieftine şi intrigările zilei, imităm viaţa norvegianului şi spleen-ul englezesc este tot atât de hotărît, ca rîsetul tavernelor parisiene.

Autorii dramatici români sunt însă datori cu o piesă, pe care să o boteze însăşi vremea care o trăim. Titani tineri şi academicieni încununaţi cu ani şi cu lauri, nu vă gândiţi, că datorăm o piesă reprezentativă acestui brav popor, căruia i-s'au întins hotarele chiar pentrucă se sbate într'un mormânt îngust Avram Iancu? Viaţa acestuia este foc şi sânge, lacrămi, chinuri şi gloanţe, fum de case aprinse şi sgomot de copite de cai. Fluerul remas între degetele rebegite ale unei umbre de aur, păstrează secretul inspiraţiei pentru un adevărat poet. Nu se gândeşte nici unul, dintre acei, ce-şi visează statuia pe pieţele oraşelor noastre, că viaţa şi opera lui Avram Iancu, este baza sigură a unei grandioase tragedii? In lumea aceasta narcotisată de propriile slăbiciuni, în lupta crâncenă după pâine, ranguri, titluri şi bogăţii, nu se gândesc artiştii-creatori, că ne lipseşte o epopee naţională, un Cid al nostru, pe care să-l aplaude toată naţia românească? Nu ne lipseşte piesa din stânca Abrudului cioplită şi smălţuită cu aurul Moţilor, cari cerşesc din poartă'n poartă?... Poate, acum, când se prăznueşte cu atâta fast memoria celui mai mare suflet al vremilor noui: Avram Iancu, în tăcere, se urzeşte o nouă şi tăcută operă de înălţare a sufletului românesc. Sunt sigur, că se va scrie în curând piesa, pe care o aştept de mult, şi pe care o aplaud înainte de-a o vedea, căci simt, că marele subiect de moralitate, de jertfă, de progres şi de democraţie, ce zace în magicul nume: Avram Iancu, aşteaptă mâna celui ce va instruna durerea şi bucuria libertăţei, pentru care s'a jertfit tribunul, mort flămând, cu fluerul strămoşesc la căpătâi... Cu fluerul, dupăce i-a obosit sabia.

* * *

ARCHIVELE OLTENIEI (Iulie—August). Continuă să apară cu material inedit şi interesant. Spicuim din sumarul numărului de faţă: **Din Toponimia Olteniei de d.** Anton Oprescu, **Câteva însemnări cu privire la Dialectul din Bănat** de R. S. Molin, **Oltenia după Memoriile Gen. von Bauer** de Const. I. Karadja şi „Insemnările mărunte" ale d-lui N. Plopşor. La figuri oltene: **C. Rădulescu-Motru în autobiografie.** Recenziile scrise cu multă competenţă de către d. C. D. Fortunescu.

Dacă toate provinciile noastre ar avea câte o „Arhivă" ca a d-lui Fortunescu, am putea nădăjdui, în curând, într'o monografie uriaşă, a întregului pământ locuit de români. Materialul ar fi adunat gata şi n'ar trebui decât muncă de selecţionare, de coordonare, de sistematizare. Oare exemplul d-lui C. D. Fortunescu să nu găsească niciodată imitatori?

* * *

FLAMURA (Septembrie) porneşte la drum, după vacanţă, cu recoltă strânsă din belşug. Numărul acesta, de 36 pagini, cuprinde materialul cel mai viu şi cel mai bine scris, ca revista să-şi răscumpere greaua bătae de cap pe care o îndură orice publicaţie ce îndrăzneşte să apară în vremuri ca acestea. Intr'un crez românesc, într'o atmosferă pitorească, nota olteană apare aci întreagă. Poetul *Radu Gyr* ne-o aminteşte într'un ritm înaripat şi senin:„

Aşi vrea un roib şi-o chingă,—şi smuls, şi smuls de drum,
m'aşi împlânta în noaptea văratecă de-acum....
Iar de m'ar prinde setea, aşa, pe când mă duc,
aşi bea din apa lumii, din mâini făcând cauc,...

...Şi cum năvod de raze s'ar încâlci în crângi,
în fiecare frunză ar asmuţi tălăngi....
Şi ca'n poveşti, toţi codrii prin care-aş trece eu,
pricep c'ar fi de-aramă. de-argint, de aur greu.

Sau nu....

In largul zării răstălmăcesc răscruci.
la cari, în toiul nopţii, se pripăşesc haiduci...
Şi ca haiduc. m'aşi duce să-mi văd hangiţa, hanu...
— cum „la un han odată"...—văzuse Beldiceanu.

Şi-aşi lua, spre coperişul sub care dorm lăstunii,
potecile bătute de jărăgaiul lumii...

...Târziu în plopi s'or şterge şi crâşmă şi hangiţă,
iar la răscruci, în mine, ar creşte o troiţă...
şi-aşi şuera din frunză, şi mi-ar părea alunii:
troene mari ce-aşteaptă înzăpezirea lunii...

Două studii atrag. în special. luarea aminte prin siguranţa şi îndrăzneala afirmărilor: *T. Ulmu.* — „Atmosfera literară contimporană şi spiritul critic; *N. I. Herescu.* — „Impresionism sau protecţionism". Versuri publică d-nii *Eugen Constant. Radu Bardeş* (o bună traducere după Hérédia). *C. Zancu* şi *T. Ulmu.*

Recenzii şi cronici numeroase (despre Panait Istrati. Giovanni Papini, Ioan Petrovici, Ovid Densuşeanu) completează numărul, care se alipeşte. cu un suflet nou, la mişcarea culturală a Craiovei. Strădania d-lui T. Ulmu (meritul îi aparţine) are nevoe de încurajare din partea tuturor forţelor oltene. Dar: dece nici o nuvelă românească ?

* * *

ROMA (Iunie-Iulie) consacră numărul cunoaşterii marelui nuvelist italian : *„Alfredo Panzini"*. Un studiu al d-lui *G. Călinescu* reuşeşte să-î stabilească personalitatea literară. Din noianul de caracterizări juste reţinem următoarele :

„Humorul panzinian se naşte din uimirea pe care o „pricinueşte viaţa modernă în ochii neobişnuiţi decât cu „lumea fantastică a trecutului. E umorul atitudinei mo„rale conservatoare, al *inadaptabilităţii.*

„Un umor şiret şi răutăcios dar înlăcrimat adesea de „melancolia „del buon tempo antico".

„Stilul lui Panzini este un ciudat şi reuşit compro„mis între clasicism şi modernism. Ridicat pe scheletul „discret al Retoricei capătă o remarcabilă savuoare mo„dernă prin parodierea scriitorilor ultra-moderniştii pe „de o parte, dar mai ales prin calităţi indiscutabile de „notare. Rafinată fără să pară la prima vedere opera lui „Panzini relevă o mare bogăţie de senzaţii împinse, une„ori, până la indiscreţie alături de un realism ce cade câ„teodată în cinism.

„Tot farmecul consistă în ceva ce autorul ascunde, „într'un zâmbet răutăcios, într'un echivoc care nu rareori, „mai ales în timpul din urmă, este exasperat până la dis„trugerea înţelesului, într'o sfărâmare continuă a frazei „prin comentari personale.

„Asemănat de unii cu Anatole France, Panzini n'are „comun cu el decât cărturărismul şi natura neconstruc„tivă a operei lui. Faţă de primul, sceptic, răutăcios şi „uscat în strălucirea pompoasă a stitlului. Panzini e un „liric sănătos care râde — aş zice, fără să-l cobor — cu „umorul şi bunul simt al poporului în faţa noutăţii scan„daloase. Iar despre patrie Panzini vorbeşte cu glas tre„murător de iubire"...

Urmează traduceri din „La lanterna di Diogene" şi „Io cerco moglie", semnate: Dora Arianu şi G. Călinescu. Mişcătoare rândurile d-lui Neniţescu despre Eleonora Duse.

GEORGE BAICULESCU

* * *

ÎNSEMNĂRI

O preţioasă descoperire

Doctorul Mario di Martino Frisco, savant napolitan şi colaborator la numeroase reviste ştiinţifice din lumea întreagă a descoperit cărţile necunoscute până acuma din vasta operă istorică a lui Titu Liviu.

Din 142 de cărţi, care coprind istoria romană, dela fundarea Romei şi până la Drusus, ginerile lui August, n'am ştiut până acuma decât o parte din cărţile I, III, IV şi o jumătate din a V-a. D. di Martino dărueşte culturei restul.

Savantul n'a vrut să comunice nimic din preţioasa lui descoperire şi a refuzat să dea orice amănunte reporterilor de ziare, trimişilor societăţilor de cultură şi chiar academiilor de ştiinţă, până când nu va descifra şi transcrie cu mâna lui cele 107 cărţi găsite până acum.

S'a instalat cu toate manuscrisele într'o vilă din insula Capri şi acolo urmăreşte cu metodă şi răbdare un lucru menit să dea omenirei cele mai senzaţionale date asupra imperiului roman.

E, fără îndoială, în dreptul lui, dar această zăbavă pune în grea încercare curiozitatea colegilor săi şi nerăbdarea publicului.

Descoperirea a fost făcută într'o mânăstire din sudul Italiei, ceeace înseamnă nici mai mult, nici mai puţin, ca învăţaţii atâtor veacuri au căutat întregirea operii vechiului istoric, prin locuri unde nu avea ce căuta şi că în nici un caz nu puteau fi fericite explorările bibliotecilor din Constantinopol. De altfel chiar cărţile cunoscute până acuma fură găsite într'o mânăstire de benedictini din împrejurimile oraşului Stuttgard.

Oceanul şi poeţii

Balaurii poveştilor sunt moşteniri milenare lăsate imaginaţiei noastre. Balaurii au exstat aevea. Sunt animale antideluviane. Premergător savantului, poet cântă. Cântecul, povestea, obiceiul durează mai mult decât cetăţile şi pământurile.

De ce n'ar fi şi palatele din fundul mărilor, împărăţiile din fundul oceanelor, — realităţi pe cari ştiinţa să le verifice, să le claseze, după ce poezia le-a păstrat mii de ani, inconştient, în fundul conştiinţelor omeneşti?

După cum omul, îmbătrânind, îşi aduce tot mai mult aminte zilele copilăriei, tot aşa, bătrânul nostru glob se înfundă cu închipuirea în adâncul veacurilor, înapoi, tot mai departe, plin de nostalgia primului său gângurit.

Zi cu zi, savanţii descoperă urme ale civilizaţiilor premergătoare Egyptului, după ce Egyptul a'nlocuit interesul pentru atichitatea elină, în preocupările noastre de trecut.

Cultul soarelui Riturile funerare egyptene, înbălsămarea morţilor au asemănări tulburătoare cu procedeurile mexicanilor. Menhirii şi dolmenii Britaniei sunt divinităţi de piatra din familia piramidelor şi care se găsesc în poala Anzilor Cordilieri. Fenicienii înseamnă, în limba greacă, Pieile-Roşii. Ce rost au aceste stranii apropieri, între atâtea limanuri despărţite de ocean? Să nu fi fost între ele un pământ comun, de unde au plecat spre domenii depărtate, aceleaşi obiceiuri care au supravieţuit continentului înecat?

Da!... In fundul Atlanticului, între Africa şi Europa occidentală, până 'n cele două Americi, pare să fi fost pe vremuri al şeasălea continent de care pomeneşte şi Platon: Atlantida...

Posedând un imperiu colonial mai important decât al romanilor şi al englezilor, oameni bruni şi roşcaţi, Atlanzii erau stăpânii globului, întinzându-şi puterea până spre părţile noastre, din gheţurile lapone în sudul Europei, nordul Africei şi Asia occidentală, până'n vecinătatea oamenilor galbeni unde încep vestigiile unor civilizaţii cu totul aparte.

Câte-va piscuri mai răsar pe ici şi colo, insulile Azore, Bermude, Canarii, Antilele, din continentul înghiţit de potop, prăbuşit în adâncurile mării.

Inainte ca îndrăzneţul Columb să fi îmbrăţişat, pe apă, lumea noastră cu Americile între Europa şi cellalt continent erau legături trainice, legături de pământ.

O lume întreagă doarme acum sub apele Atlanticului, aşteptând ca mintea omenească, liniştită de mizerabilele preocupări ale ultimilor zece ani, să înceapă a cerceta adâncurile, descoperind acolo urmele unor minunate civilizaţii suprapuse.

Editura „Insel"

Bibliofilii întregei lumi cunosc editura *Insel.* Este o întreprindere veche, pornită din iniţiativa unor intelectuali din Lipsca, cari au vrut să introducă un nou spirit în literatura germană. Editorii germani ai generaţiei vechi erau doctrinari : au publicat cu oarecare rezervă lucrările străine, ferindu-se ca să dea acestora paternitatea cărţei germane. Lexiconologii lui Brockhaus şi Meyer, se fereau de opera franceză şi englezâ şi numai după ce literatura rusă şi scandinavă a început să profite editotori curagioşi, cari să se intereseze de literatura ţărilor rului german mai mult ca opera indigenă, s'au găsit edivecine. „Insel" a avut incontestabil meritul, că a tipărit aproape tot ce este modern şi bun, în literatura universală. Revista „Insel", biblioteca „Insel-Bücherei" şi diferitele Almanachuri literare publicate de această editură, sunt preţioase contribuţii la colaborarea intelectuală a popoarelor şi a culturilor.

In Anuarul bibliografic (1924) găsim acum preţioase date, cu privire la editurile ce le-a publicat „Insel" din Lipsca. Volumele publicate în acest institut de editură, au fost tipărite cu'n deosebit gust, pe hârtie bună, cu caractere de litere admirabile şi au găsit acces în Apus chiar şi în vremea celor mai antipatice siluiri ale militariştilor germani. Insel a publicat : operele lui *Almquist Ionas Love, Andersen* (Povestiri) cu iniţialele lui Weidemayer-Worpswede ; *Andersen* (Nexö-Martin), (Romanul lui Pelle—din daneză) ; Papa Silviu al II-lea (Aeneas Sylvius), operele complecte ale lui *Gabriel d'Annunzio)* (Kentaurii, In memoriam Fried. Nietzsche, Tragedia : Phädra, Nava), *Nopţile Arabiene, Balzac* complect (chiar şi Contes Drolatiques, Comedia omenească, Cesar Birotteau ; Peau de Chagrin, Nuvelele filosofice, Curtisanele, Papa Goriot, Eugènie Grandet, La Cousine Bette, Fata cu ochii de aur, Fisiologia căsătoriei, etc.)

Sonete de Elisabeth *Barrett-Browning,* Versurile lui *Charles Baudelaire,* Scrisorile lui *Aubrey-Beardsley* (ilustratorul lui Oscar Wilde), Scrisorile lui *Beethoven,* Biblia lui Iohannes *Gutenberg* (Mainz 1450—1453), pe pergament.

Biblioteca romanelor, cu opere complecte de *Coster, Daniel Defoe, Dostoiewski, Flaubert, Hoffmann, Victor Hugo, Iens Peter* Iacobsen, *Jean Paul, Lagerlöf,* Henri *Murger,* Walter *Scott, Stenclhal, Thackeray, Tolstoi,* etc.) Decomeronul de Giovanni *Boccacio,* Fiziologia gustului de *Brillat-Savorin,* versurile lui Giosuè *Carducci,* Don Quixote de *Cervantes,* Operele lui *Dickens, Dostoiewski,* André *Gide* (cu dramele puţin cunoscute la noi : Regele Candaules, etc.), Operele lui *Gobineau, Goethe, Grimm, Hallström, Heine, Kant, Keats, Lessing,* Walter Pater, *Petrarcă, Pope, Prévost, Rimbaud, Rousseau, Saint Simon, Schiller, Schopenhauer, Shakespeare, Spinoza, Turgenieff, Verhaeren, Voltaire, Wilde, Veats, Zola* etc.

Insel a publicat asemenea biblioteca de popularizare „Cărţile Insel", în cari au găsit interpreţi aproape toţi scriitorii de seamă din literatura engleză, franceză, olandeză, spaniolă, americană, italiană, norvegiană, persiană, japoneză, chineză, egiptiană, latină, grecească, orientală şi ebraică — şi alături de *Anakreon* s'au tipărit notele de revoluţiune musicală a lui *Busoni,* Synnöve Solbakken şi Arne de *Björnson,* Clopotele lui *Dickens,* Intoarcerea fiului pierdut de André *Gide,* „Libertatea" de marele reacţionar *Treitschke,* Germania de *Tacitus,* etc., etc. Fireşte că „Insel" a servit înainte de toate cauza culturei germane. Apreciind „regionalismul" austriac, a tipărit o serie de lucrări din scrierile poeţilor şi literaţilor Austriei : era natural ca operele lui *Friedjung,* de-a glorifica orgoliul Austriei la Lissa şi Custozza, să fie cu admiraţie plasate. Istoria Austriei din 1914—1915 a descris-o însuş *Anton Wildgans, Grillparzer, Adam Müller-Guttenbrunn* (născut în România), *Max Pirker, Felix Braun, Eckstein, Mell,* scrisorile *Mariei Theresia* şi *Schubert* nu puteau fi neglijate.

Este însă remarcabil că nici o editură, n'a fost atât de tolerantă faţă cu produsul universal, ca *„Insel"*-ul din Lipsca. După cum se ştie, editura aceasta a tipărit şi o operă românească : *Prometheu* de d. Victor Eftimiu, cu o prefaţă de cel mai mare poet în viaţă al Austriei : Hugo von *Hoffmansthal,* şi informaţii bune anunţă că vor vedea lumina tiparului şi alte lucrări româneşti. In războiu „Insel" — a servit şi dânsa cauza germană, cum nici nu se putea altfel — pentru un editor german. Avea însă curajul ca nici în cel mai cumplit măcel, să nu spună un veto cărţilor străine, ţinând permanent contact cu progresul literar din Franţa, Anglia şi Italia. Poate de-aceasta, i s'a asigurat un rol de conducere şi azi în cultura europeană, pentru care s'a înfiinţat acest preţios Institut de înfrăţire culturală între popoare.

Dela „Insel" au învăţat şi alte edituri, şi sistemul de popularizare al literaturei universole poate fi imitat şi de editurile noastre.

Azi cartea nu mai poate fi un simplu mijloc de îmbogăţire pentru editor, şi cu drept cuvânt, cititorul poate cere ca orice carte să fie bine scrisă, pe hârtie bună tipărită şi cu gust învestmântată. Estetica cărţei este termometrul nu numai al bunei stări materiale ci şi a celei morale a unui popor.

Scritorii

„Aş vrea să am atâta cât să pot trăi liber, fără să cer nimănui nimic, dar nu mai am speranţa să pot căpăta vreodată.

Am atâţia prieteni cari au avut puterea s'o facă şi totuşi am rămas mereu în servitudine şi sărăcie!"

Aceste câte-va rânduri le scria acum patru sute de ani, —nemuritorul autor al lui „Orlando Furioso" Arioste, după ce-şi scrisese capodopera.

Satirele lui Ariosto sunt pline de mărturiile marilor greutăţi ale vieţii sale. Nu visa decât să poată locui undeva, în linişte, printre cărţi şi să scrie versuri. Nevoile cotidiane însă îl sileau să se pună în serviciul vreunui puternic al zilei şi să călătorească mereu, din Italia plină de soare până'n Ungaria „cea cu mâncări prea pipărate".

* * *

Acest calvar al poetului, revine ca un dureros leit motiv şi în scrisorile recent apărute ale lui Dostoiewsky pare să fie un blestem ce te transmite din ţară în ţară, din veac în veac, celor ursiţi gloriei eterne.

Eminescu a dus-o greu la noi, tot aşa şi Alexandru Macedonsky. E şi firesc. Incă multe zeci de ani scriitorii vor trebui să renunţe la liniştea creatoare, căci nu se citeşte îndeajuns; nimeni nu poate trăi din venitul operilor sale literare, în aceste părţi ale continentului.

Tot aşa se poate spune că Dostoiewsky a trăit şi el în împrejurări ingrate:

Analfabetismul imperiului moscovit, persecuţiile politice, noutatea şi originalitatea copleşitoare a geniului său. Iată însă că şi în Italia mecenaţlior, în provinciile celebre prin dărnicia papilor, ducilor şi episcopilor, creatori iluştri îşi duceau cu greu jugul mizeriei şi al sclaviei.

Incepând cu Dante, continuând cu plasticii din Renaştere, toţi marii artişti au avut mai mult să sufere de pe urma principiilor. Solicitutidea acestora pare mai mult o legendă. Din veac în veac, din ţară în ţară e scris, se vede, ca printre flori de laur de pe fruntea celor inspiraţi, să crească şi să copleşească spinii....

A APĂRUT

Din viaţa Universitară

AMINTIRI, CRITICI
ŞI PROPUNERI

de Dr. Gr. I. Popa

FOST PREŞEDINTE
AL „CENTRULUI STUDENŢESC" DIN IAŞI

De vânzare la toate librăriile din ţară

BIBLIOTECA ... PERIODICE ROMÂNIA